

Kun. Sigitas Uždavinsys

IŽVALGUS, ATSARGUS IR UŽSISPYRĘS

1955–1960 m. studijuodamas Kauno kunigų seminarijoje, vasaromis važiuodavau į talką kunigams – arba į Rokiškį pas Albertą Talačką, arba į Kupiškį pas Klemensą Gutauską. Jiedu buvo tie kunigai, kurie tuo metu man padarė didžiausią įtaką.

Albertas Talačka man ne kartą guodėsi „Norėčiau veikti, dirbti – bet esu suvaržytas. Kas iš to, jeigu manęs čia nebeliks – ateis koks nors kunigas, kuris Dievui bus kaip išdvokusi druska, – ir kiek iš to naudos parapijiečiams..“ Tuo metu buvo laikas, kai visi veiklūs kunigai sėdėjo pačiose nuošaliausiose parapijose ir lopė kiaurus senų bažnyčių stogus, o subtilus diplomatas Albertas beveik dvidešimt metų praleido Rokiškyje žmonių mylimas ir valdžiai neužkliuvęs.

Jis yra prasitaręs ir apie tai, kokia brangi jam kunigystė – kaip Dievo dovana mat studijuodamas buvęs silpnos sveikatos, galėjo negauti net ir kunigo šventimų, bet maldaute išmaldavęs suteikti galimybę nors vienerias šv. Mišias aukoti, o paskui jau galįs ir mirti...

Albertas labai retai kuo pasitikėdavo, buvo uždaras, bet man atsiverdavo. Sėdim, būdavo, drauge prie stalo, pietus valgom ir tranzistoriaus klausomės, žinias iš Vakarų aptarinėjam – jis labai mėgdavo komentuoti tai, ką išgirdęs.

Vėliau, jau gavęs kunigo šventimus ir tarnaudamas Čedasų parapijoje netoli Rokiškio, vis aplankydavau A. Talačką. Ir tada, kai Rokiškio valdžia man atėmė kunigo pažymėjimą ir leido dirbti tik durpyne darbininku, Albertas man yra atvėręs Rokiškio bažnyčios rūsio kriptą ir leidęs ten laikyti šv. Mišias. Vienam, be parapijiečių – kunigas suprato, kad jei apie tai sužinos nors viena Rokiškio moterėlė, tą žinią tuoj išgirs ir valdžia.

Tačiau kas iš to atsargumo – dar po kelerių metų ir Rokiškio valdžia perkando tą A. Talačkos diplomatiškumą. Tuo metu Panevėžio vyskupija jau buvo likusi be valdytojo, ją laikinai administravo Kaišiadorių vyskupijos valdytojas kunigas Povilas Bakšys. Pajutęs grėsmę, A. Talačka nuskubėjo į Kaišiadorių vyskupijos kuriją, o ten jam tik kokį nors užkampį tegali pasiūlyti... Girdėjau apie tai, kaip su tuometiniu Religijos reikalų įgaliotiniu B. Pušiniu pavykę susitarti A. Talačka gali keltis nebent į Anykščius, bet tik su sąlyga, kad Kaišiadorių ir Panevėžio vyskupijų valdytojas artimiausius dvejus metus neteiks Sutvirtinimo sakramento. Didelė, labai didelė sandorio kaina...

Kai jis buvo klebonas Anykščiuose, o aš – Inkūnuose, ne kartą pas mane lankėsi – ir per atlaidus, ir vasarodamas, kartais atsiveždavo ir kanauninką Jurgį Žitkevičių – mano studijų laikų seminarijos rektorių. Albertas turėjo uoslę, jis kažkaip sužinojo, kad aš spausdinu LKB

Kroniką ir puse lūpų patarė „Sigitai, visko tu neprivalai vyskupui Krikščiūnui išpasakoti...“ Jis puikiai įžvelgė, kad vyskupas Romualdas Krikščiūnas buvo gabus intelektualas, bet dvasia silpnas.

Tarp kunigų, kai tik kalba pasisukdavo apie Albertą, jis vis būdavo minimas kaip kandidatas į vyskupus, – ir jis tikrai vagos būtų nesugadinęs. Tačiau tas nuolatinis jo laviravimas – kaip gerklė įstrigęs kąsnis... „Albertai, kam tau šito reikia, juk tu gali...“ – kartais sakydavau jam. Tik kas iš to pasakymo, jis vis vien savaip gyveno.

Kaip kiekvienas daiktas turi šešėlį, taip ir žmogus – savo silpnybę. Jo silpnybė buvo menas. „Albertai, kam tu tuos paveikslus perki“ – užsimindavau kartais jam, kad kunigui tai netinka, bet likdavau neišgirstas ir nesuprastas. Iš man artimų kunigų buvo du tokie – A. Talačka ir studijų draugas Ričardas Mikutavičius.

Albertas turėjo gerai išlavintą meninį skonį ir uoslę prisikraudavo lašinių ir dešrų, nuvažiuodavo į Ermitažą Leningrade, nujausdamas, kur galima prieiti ir visa tai išmainyti, o grįždavo atgal jau su paveikslais.

Užtat net nustebau, kad Burbiškio bažnytėlę jis įrengė ne pagal savo subtilų meninį skonį, o paprasčiausiai nusižiūrėjęs į mano mėgėjiškai dekoruotą Inkūnų bažnyčią.

Kun. Sigitas Uždavinys